

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія

ОДЕСА
ОНУ
2025

УДК 159.9:322.2(072)
П863

Укладачі:

О. І. Кононенко, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
А. В. Курова, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Т. П. Чернявська, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри диференціальної і спеціальної психології факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою факультету психології та соціальної роботи
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 5 від 19 березня 2025 року.*

Психологія вищої школи [Електронний ресурс] : електрон. метод.
П863 рек. до самост. роботи для здобувачів третього (освіт.-наук.) рівня вищ. освіти спец. 053 Психологія / уклад.: О. І. Кононенко, А. В. Курова. — Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. — 27 с. — 1 МБ.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» містять передмову, зміст самостійної роботи з дисципліни «Психологія вищої школи», питання для самоконтролю знань, завдання, список літератури для роботи з науковими першоджерелами.

Методичні рекомендації допоможуть у засвоєнні теоретичних знань у сфері психології вищої школи, а також при оформленні робіт при самостійному виконанні завдань, при підготовці до практичних занять.

УДК 159.9:322.2(072)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ЗВО	5
Тема 1. Вища освіта як предмет психологічного аналізу	5
Тема 2. Вікові особливості розвитку юнацтва та дорослої людини	8
Тема 3. Вища школа як інститут соціалізації людини та її професійного становлення	11
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2	
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ У ЗВО	15
Тема 4. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів	15
Тема 5. Психологія спілкування у ЗВО	18
 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМ	20
 ЛІТЕРАТУРА	25

ПЕРЕДМОВА

Актуальність даної дисципліни зумовлена сучасними тенденціями розвитку українського суспільства, реформувань та змін в політичній, економічній, екологічній та соціально-психологічній сферах життя. Адже саме зараз необхідні докорінні зміни у підході до якісної підготовки кваліфікованих кадрів, які мають відповідати потребам сучасного суспільства та нового типу сучасної особистості, яка воліє саморозвиватися та самовдосконалюватися.

Курс «Психологія вищої школи» викладається здобувачам спеціальності 053 «Психологія» на першому курсі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, є вибірковою компонентою в освітній програмі підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія». Навчальна дисципліна «Психологія вищої школи» вивчає психологічні складові професійної викладацької діяльності в ЗВО, формує психологічну культуру та етичну поведінку викладача вищої школи.

Має *міждисциплінарні зв'язки* з дисциплінами: соціальна прикладна психологія / Applied Social Psychology, педагогіка вищої школи, історія, концепції та сучасні досягнення науки.

Метою курсу «Психологія вищої школи» є створення умов для засвоєння докторантами психологічних складових професійної викладацької діяльності в ЗВО та у сприянні формуванню психологічної культури та етичної поведінки викладача вищої школи.

Завдання дисципліни:

- оволодіння докторантами фундаментальними поняттями і принципами психології вищої школи;
- вивчення особливостей сучасних проблем функціонування освітніх організацій;
- розуміння психологічних проблем розвитку вищої освіти;
- володіння діагностичними методами психології вищої школи та психологічними методами оптимізації в освітніх організаціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- фундаментальні поняття і принципи психології вищої школи;
- специфіку викладання у вищій школі;
- діагностичні методи психології вищої школи;
- психологічні методи оптимізації освітніх організацій;

вміти:

- планувати, розробляти й реалізувати різнопланові заходи щодо організації навчального процесу та до самостійної науково-дослідної діяльності у сфері психології та у викладацькій практиці;
- підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним;
- використовувати активні методи навчання, поглиблене знайомство з науковими психологічними теоріями та концепціями, що визначають спрямованість сучасних психологічних шкіл;
- організовувати та проводити навчально-виховний процес у вищій школі;
- застосовувати нові технології та сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси у науковій та викладацькій діяльності;
- ефективно організовувати педагогічне спілкування, поглиблене знайомство з сучасними підходами до розуміння творчості та сучасних методів дослідження обдарованої особистості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ЗВО

ТЕМА 1. Вища освіта як предмет психологічного аналізу

Мета: вивчити передумови виникнення та сучасний стан розвитку дисципліни психологія вищої школи. Висвітлити та дослідити актуальні психологічні проблеми сучасної вищої освіти в Україні, ознайомитися з сучасною проблематикою досліджень в контексті освітньої діяльності в ЗВО.

Методичні вказівки: при виконанні завдання здобувачам необхідно звернути увагу на те, що особливості навчально-виховного процесу у сучасному закладі вищої освіти потребують від викладача єдності педагогічних знань та педагогічної дії.

Отже, основною метою підготовки є не самі собою теоретичні знання, а знання як інструмент побудови ефективної психолого-педагогічної взаємодії в різноманітних невизначених умовах, які постійно змінюються. Варто звернути увагу на те, що психолого-педагогічна діяльність сьогодення тим більш не може ґрунтуватись на стереотипах, бо вона не відбувається в стандартних умовах, а, навпаки, пов'язана з виникненням нестандартних, неочікуваних ситуацій, в яких

дії неможливо запрограмувати або передбачити заздалегідь, а кожний її елемент вимагає нестандартного підходу.

Термінологічний тезаурус: психолого-педагогічна діяльність, заклад вищої освіти, психолого-педагогічні особливості викладацької діяльності, завдання психології вищої школи, особистість здобувача вищої освіти, здібності особистості, первинні та вторинні вміння, навички.

Питання для самоконтролю та рефлексії

1. Предмет та завдання психології вищої школи.
2. Основні категорії та актуальні проблеми психології вищої школи.
3. Загальна характеристика основних понять: знання, первинні та вторинні вміння та навички (операція).
4. Етапи становлення викладацької діяльності у вищих навчальних закладах.
5. Психологічні особливості системи вищої освіти України.
6. Назвіть психолого-педагогічні особливості викладацької діяльності у ЗВО.

Завдання для самоконтролю 1

Скласти опорний конспект з теми.

Рекомендації: опорний конспект використовується для наочного представлення навчального матеріалу в цілому, а також за окремими частинами, підкреслюючи структуру, основні та другорядні елементи, що необхідно для засвоєння дисципліни та підготовки до заліку.

Для адекватного засвоєння дисципліни рекомендовано, щоб опорний конспект відповідав наступним критеріям:

- обсяг – 2–3 сторінки формату А4 (в електронній або письмовій формі за вибором здобувача);
- повнота викладу змісту теми;
- наочність та лаконічність;
- структурованість матеріалу (розподіл на блоки);
- відтворення причинно-наслідкових зв'язків між смисловими блоками опорного конспекту.

Завдання для самоконтролю 2

Власні мотиви педагогічної діяльності.

Мета: Надати самооцінку ступеню вираження мотиву педагогічної діяльності.

Інструкція: Уявіть, що ви зараз вже викладаєте ту чи іншу дисципліну у вищій школі. Яку саме дисципліну з психологічної науки вам було б цікаво викладати? Чому?

Які із нижчеперелічених мотивів були б для вас основними? Обдумайте та аргументуйте вашу відповідь:

1. Інтерес до професії викладача.
2. Спілкування з викладачами.
3. Бажання спілкуватися з молоддю.
4. Можливість реалізувати себе творчо.
5. Потреба у самоосвіті.
6. Бажання навчати конкретному предмету.
7. Бажання присвятити себе вихованню молоді.
8. Бажання реалізувати свої педагогічні здібності.
9. Бажання внести будь-які зміни в освіту.
10. Бажання зробити кар'єру.
11. Бажання займатися науковою діяльністю.
12. Бажання розуміти людей.
13. Бажання продовжити сімейну традицію – бути викладачем.
14. Бажання бути схожим на улюбленого педагога.

Рекомендована література

1. Кононенко О. І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості / Психологія та соціальна робота. Том 1(51). 2020. – С. 125–136.
2. Кононенко О. І., Гудімова А. Х., Курова А. В. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки. Серія “Психологія”*. Вип. 9 (27). 2023. С. 232–244. (Фахове видання. Серія «Психологія»).
3. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. А. Марцева. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Львів: «Новий Світ- 2000», 2022. 266 с.
5. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. К., «Дакор», 2020. 178 с.
6. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

7. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
8. Мешко О. І. Психологія вищої школи. Практикум: навч.-метод. посіб. для студентів закладів вищої освіти. Тернопіль : «Вектор», 2021. 92 с.
9. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98–116 (Web of Science).
10. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). P. 642–646. (Scopus).

ТЕМА 2. Вікові особливості розвитку юнацтва та дорослої людини

Мета: ознайомитися з основними поняттями психологічного часу та психологічного віку, дослідити вік як основну психологічну категорію. Звернути увагу на психологічні особливості періоду юнацтва та дорослості, вивчити психологію пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Дослідити психологічні особливості навчання в вищій школі.

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на те, що вік – період розвитку людини, що характеризується сукупністю специфічних закономірностей формування організму й особистості. Вік являє собою якісно новий етап, якому властива низка змін, що визначають своєрідність структури особистості на певному ступені розвитку.

Також, вивчаючи рекомендовані першоджерела, варто звернути увагу, що дорослість є найтривалішим періодом життя людини, протягом якого вона досягає найвищого рівня в розвитку Я-концепції, гармонії в собі й у взаємодії зі світом, у пізнанні й реалізації своїх можливостей, самостверджується у професії, суспільстві, облаштовує сімейне життя, виявляє піклування не тільки про себе, а й про своїх близьких.

Термінологічний тезаурус: психологічний вік, період юнацтва, період дорослості, когнітивна сфера, професійне мислення, емоційна сфера, особливості розвитку психологічних процесів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте вік як психологічну категорію.
2. Назвіть вікові періодизації та їхні особливості.
3. Когнітивна сфера та особливості її розвитку у юнацькому та дорослому періоді.
4. Психологічні основи формування професійного мислення.
5. Емоційна сфера та її особливості розвитку у період навчання у вищій школі.
6. Психологічні процеси та особливості їхнього розвитку у період навчання у вищої школі.
7. Навички та вміння, психологічні основи їхнього формування.
8. Психологічні умови підвищення успішності навчання у ЗВО.

Завдання для самоконтролю 1

Оберіть, будь-яку психологічну дисципліну вищої школи, яку би вам було цікаво викладати та прокоментуйте, на що б Ви як лектор звернули увагу на лекціях. Запропонуйте корисні та цікаві завдання для обговорення на практичних за цієї дисципліною.

Завдання для самоконтролю 2

Підготувати презентацію за темою.

Рекомендації: презентація являє собою форму представлення матеріалу у вигляді наочних інформативних слайдів, які об'єднані тематикою та загальними принципами оформлення. Перевагою застосування презентацій є те, що поєднання різноманітних способів представлення інформації (текст, графічні елементи, таблиці, схеми тощо) значно підвищує повноту її сприйняття, а також дозволяє засвоїти матеріал за допомогою асоціацій.

Для успішного представлення теми в усній формі за допомогою презентації на занятті необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

Підготовку презентації необхідно починати заздалегідь: вивчити літературу з теми, скласти план, продумати структуру.

Структура повинна мати такі елементи: титульний слайд, вступ, основна частина, висновки та список використаних джерел.

На титульному слайді необхідно вказати назву закладу вищої освіти, факультету, тему презентації, прізвище та ініціали здобувача, курс, групу.

У вступі необхідно обґрунтувати обрану тему, вказати актуальність проблеми та значення, зазначити мету доповіді, викласти сутність питання.

В основній частині важливим є виклад змісту в єдності тексту, ілюстрацій та інших засобів графічної візуалізації інформації.

Висновки мають бути чіткими, лаконічними. Загальноприйнятим є повторення основної думки задля акцентування обраної теми, а у кінці підсумувати найбільш важливі положення.

Необхідним є вказати джерела цитування як тексту, так і ілюстрацій.

- Кількість слайдів 15–17.
- Час виступу обмежений до 7 хвилин.
- Обов'язково повинно бути єдине стильове оформлення презентації.
- Не рекомендується використовувати більш як два шрифти різного написання та застосовувати різні типи написання тексту (курсивом, підкресленнями і жирним шрифтом).
- На одному слайді може бути розміщений мінімальний закінчений обсяг інформації.
- На слайдах у текстових блоках необхідно розміщувати виключно текст, що вимагає точного відтворення (терміни, цитати, роз'яснювальні підписи до графічних елементів).
- На одному слайді рекомендовано поєднувати різнотипну інформацію (текст, ілюстрація, схема тощо).

Рекомендована література

1. Карамушка Л. М., Іщук О. В. Психологія організаційної культури вищого навчального закладу (у контексті становлення професійної ідентичності студентів) : монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Іщук. К.-Запоріжжя : Кругозір, 2015. 276 с.
2. Кононенко О. І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості / Психологія та соціальна робота. Том 1(51) 2020. – С. 125–136.
3. Кононенко О. І., Гудімова А. Х., Курова А. В. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки. Серія “Психологія”*. Вип. 9 (27). 2023. С. 232–244. (Фахове видання. Серія «Психологія»).
4. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. Львів: «Новий Світ – 2000», 2022. 266 с.
5. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. К., «Дакор», 2020. 178 с.
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вузів. К.: ЦНЛ, 2017. 472 с.
7. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

8. Стинська В., Ящишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М. П Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
9. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98–116 (Web of Science).
10. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). Pp. 642–646. (Scopus).

ТЕМА 3. Вища школа як інститут соціалізації людини та її професійного становлення

Мета: вивчити та ознайомитись з основними поняттями та концепціями щодо соціалізації людини та її професійного становлення. Розглянути поняття соціалізація та адаптація, мотивація навчання. Визначити психологічні основи професійного самовизначення людини та профорієнтаційної роботи у вищому навчальному закладі. Обговорити психологічні проблеми кар'єрного росту людини.

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на те, що поняття «особистість» розкриває соціально-психологічну сутність людини, яка формується в результаті засвоєння індивідом суспільних форм свідомості й поведінки, суспільно-історичного досвіду людства.

Під час вивчення наукових першоджерел, варто звернути увагу, що «особистість» є інтегральним поняттям, яке характеризує людину як об'єкт й суб'єкт біосоціальних відносин і об'єднує в ньому загальнолюдське, соціально-специфічне та індивідуально-неповторне. А змістовними (ключовими) ознаками є: цілісність, унікальність, активність, відкритість, саморозвиток і саморегуляція.

Термінологічний тезаурус: особистість, механізми соціалізації, адаптація, мотивація навчання, професійне самовизначення, професійні навички та вміння, творча особистість, кар'єрне зростання.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте особистість як психологічну категорію.
2. Назвіть особливості формування особистості у процесі навчання у вищій школі.
3. Перелічити механізми соціалізації людини.
4. Розмежувати поняття соціалізація та адаптація.
5. Психологічні основи формування особистості здобувача освіти як спеціаліста з вищою освітою.
6. Психологічні основи професійного самовизначення людини та профорієнтаційної роботи у вищому навчальному закладі.
7. Психологічні особливості формування професійних навичок та вмінь.
8. Психологія творчості. Психологічні основи формування творчої особистості у вищій школі.
9. Психологічні проблеми кар'єрного росту людини.
10. Особливості використання методів психодіагностики та психокорекції у вищій школі.

Завдання для самоконтролю 1

Подумайте та складіть перелік соціальних ролей, в яких Ви виступаєте протягом певного часу (наприклад, цього навчального тижня) та кожну роль розгляньте функціонально.

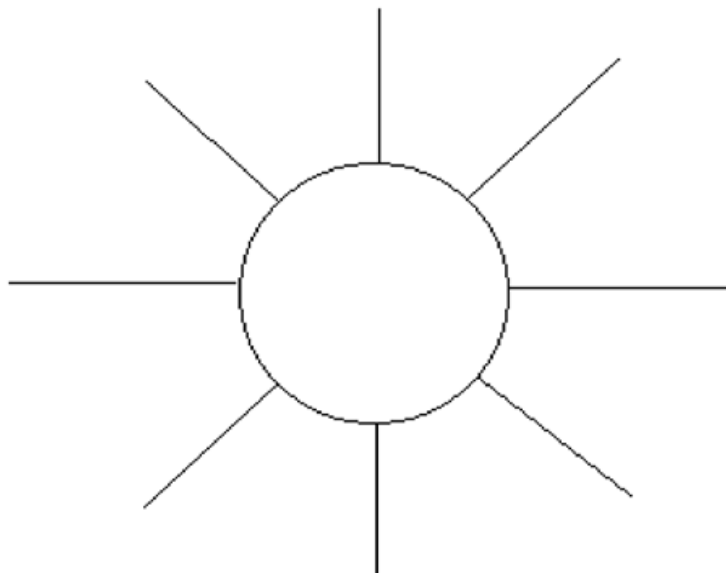
Проаналізуйте часову тривалість виконання тих чи інших функцій. *Знайдіть резерви*, спробуйте раціоналізувати тривалість часу. Для цього заведіть щоденник та заповнюйте його кожного дня протягом тижня. *Опишіть все*, що Ви робили протягом дня (включаючи розподіл часу на відпочинок, час на транспорт, час на навчання, на самообслуговування, на перегляд телепередач, на соц. мережі та ін.). В кінці тижня *проаналізуйте* записи, виписавши в одну колонку часові залежності конструктивного характеру, в іншу – пусте проведення часу.

Подумайте, наскільки доцільно Ви витрачаєте час та на що Ви витрачаєте Ваші резерви.

Завдання для самоконтролю 2

Діагностика соціальних зв'язків для дорослих.

Інструкція: Напишіть своє ім'я в центрі кола, поруч напишіть імена людей, домашніх улюбленців, фахівців або організацій, які входять до вашої соціальної системи. Додайте стільки ліній, скільки необхідно.

Інструкція: Огляньте свій малюнок. Різні люди і стосунки надають різні типи підтримки. Подивіться на свою карту соціальних зв'язків і дайте собі відповідь на наступні питання.

1. Хто із зазначених соціальних зв'язків для вас зараз є найбільш важливим?
2. З ким ви можете розділити свої переживання і почуття?
3. Від кого ви можете отримати пораду і допомогу в своєму відновленні?
4. З ким ви хотіли б провести час/спілкуватися в найближчі пару тижнів?
5. Хто міг би допомогти вам з практичними завданнями (паперова робота, вирішення задач)?
6. Хто може надати Вам матеріальну, фізичну, реальну підтримку?
7. Хто може потребувати вашої допомоги або підтримки прямо зараз?

У вигляді висновків подумайте, кого або чого зараз бракує, або що потрібно змінити у вашій системі зв'язків? Чи є близькі люди або друзі, з якими ви хотіли б відновити спілкування? Чи є якісь стосунки, які вам хотілося б поліпшити? Ви хотіли б бути більш соціально активними?

Ви хотіли б зробити більше для інших, беручи участь в суспільній групі? Створіть план соціальної підтримки. Бажаємо втілити цей план у життя!

Рекомендована література

1. Карамушка Л. М., Іщук О. В. Психологія організаційної культури вищого навчального закладу (у контексті становлення професійної ідентичності студентів) : монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Іщук. К. – Запоріжжя : Кругозір, 2015. 276 с.

2. Кононенко О. І., Гудімова А. Х., Курова А. В. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки. Серія "Психологія"*. Вип. 9 (27). 2023. С. 232–244. (Фахове видання. Серія «Психологія»).
3. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. А. Марцева. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Львів: «Новий Світ- 2000», 2022. 266 с.
5. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. К., «Дакор», 2020. 178 с.
6. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
7. Пришак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
8. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
9. Стинська В., Ящишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
10. Якубовська С. С. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія вищої школи». Рівне: НУВГП, 2017. 90 с.
11. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98-116 (Web of Science).
12. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). Pp. 642–646. (Scopus).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ У ЗВО

ТЕМА 4. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів

Мета: ознайомитися з поняттям «студентська група», дослідити її соціально-психологічні особливості. Вивчити та проаналізувати лідерські процеси у студентській групі та обговорити проблеми формування особистісних якостей. Вивчити соціально-психологічні основи індивідуальних та групових методів навчання.

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на те, що група сама по собі не є простою сумою учасників, які входять до її складу, а з моменту свого психологічного виникнення є самостійним цілісним утворенням, із власними характеристиками учасників, власною історією розвитку та закономірностями життєдіяльності.

Під час вивчення рекомендованої літератури, здобувачам необхідно звернути увагу на те, що, з одного боку, керівництво й лідерство вирішують схожі завдання пошуку засобів для ефективного вирішення завдань. А з іншого боку, лідерство є психологічною характеристикою поведінки окремих членів групи, а керівництво є соціальною характеристикою відносин у групі з точки зору розподілу ролей керування – підпорядкування.

Термінологічний тезаурус: студентська група, лідерські процеси, соціальний статус, соціальна роль, групові методи навчання, групова динаміка, міжгрупові конфлікти.

Питання для самоконтролю

1. Студентська група та її соціально-психологічні особливості.
2. Лідерські процеси у студентській групі та проблеми формування особистісних якостей.
3. Соціально-психологічні основи індивідуальних та групових методів навчання.
4. Групова динаміка у студентському колективі та активні методи навчання.
5. Соціально-психологічні особливості діяльності викладача вищої школи.
6. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти та засоби вирішення.
7. Лідерські процеси в навчальних групах.
8. Девіантна поведінка у молодіжному середовищі.

Завдання

Підготувати доповідь-реферат за темою.

Рекомендації: реферат – детальний теоретичний огляд обраної теми, представлений у вигляді доповіді з дотриманням структури.

Для успішного представлення теми у вигляді реферату необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

1. Підібрати та опрацювати підібрану літературу з теми.
2. Скласти план реферату.
3. Систематизувати опрацьований матеріал відповідно до плану.
4. Надати власний критичний аналіз та зробити висновки.
5. Оформити реферат за наступною структурою: титульний аркуш, зміст, вступ, основний зміст, висновки, список використаних джерел, додатки (за наявності).

На титульному аркуші повинні бути зазначені: назва ЗВО, факультету та кафедри, на якій виконано роботу, прізвище, ім'я та по батькові студента, курс і група, назва і вид роботи (реферат), дані викладача, місто і рік виконання роботи.

Зміст повинен містити перелік всіх без винятку заголовків роботи із зазначенням сторінок.

У вступі повинно бути висвітлене обґрунтування вибору теми, зокрема: актуальність, сучасні підходи до розв'язання проблеми; наявність різних точок зору; мета і значущість теми.

У основному змісті повинно бути висвітлено: сутність проблеми або виклад об'єктивних наукових відомостей; критичний огляд літератури; висновки.

У списку використаних джерел повинен бути наданий перелік використаної літератури в алфавітному порядку з повним бібліографічним описом джерел та нумерацією. При цьому в нього включається лише та література, на яку було зроблено посилання в тексті або витримки, з якої вони цитувалися. Список використаних джерел має бути оформлений згідно з ДСТУ 8302:2015.

У додатки включається другорядний матеріал, наприклад, анкети, великі схеми, таблиці тощо.

- Обсяг реферату – 12–15 сторінок формату А4.
- Шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5, всі поля – 2 см.

Рекомендації щодо підготовки доповіді: для успішного представлення теми в усній формі у вигляді доповіді на занятті необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- Підготовку доповіді необхідно починати заздалегідь: вивчити рекомендовану літературу з теми, скласти план, продумати структуру та підібрати приклади.

- Структура повинна мати такі елементи: вступ, основна частина та висновки.

У вступі необхідно обґрунтувати обрану тему доповіді, вказати актуальність проблеми та значення, зазначити мету доповіді, викласти історію питання.

В основній частині важливим є подання характеристики висвітленої проблеми та детальний і послідовний аналіз інформації, що подається.

Висновки мають бути чіткими, лаконічними. Загальноприйнятим є повторення основної думки задля акцентування обраної теми, а в кінці – підсумувати найбільш важливі положення.

- Час виступу обмежений до 7 хвилин.

Рекомендована література

1. Мешко О. І. Психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. для студентів закладів вищої освіти. Тернопіль : «Вектор», 2018. 196 с.
2. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. К., «Дакор», 2020. 178 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вузів. К.: ЦНЛ, 2017. 472 с.
4. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
5. Пришак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
6. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пашенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
7. Мешко О. І. Психологія вищої школи. Практикум: навч.-метод. посіб. для студентів закладів вищої освіти. Тернопіль : «Вектор», 2021. 92 с.
8. Якубовська С. С. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія вищої школи». Рівне: НУВГП, 2017. 90 с.
9. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98–116 (Web of Science).
10. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). Pp. 642–646. (Scopus).

ТЕМА 5. Психологія спілкування у ЗВО

Мета: ознайомитись з поняттям «контекстність освіти» та дослідити психологічні основи активних форм навчання. Вивчити психологічні особливості взаємовідносин викладача та здобувача освіти. Ознайомитись із поняттям «соціально-психологічний» вплив у ЗВО.

Методичні вказівки: під час вивчення першоджерел, здобувачам необхідно звернути увагу на те, що активні методи навчання розуміються як способи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які спонукають їх до активної розумової й практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, коли активний не тільки викладач, але активні й здобувачі освіти.

Також, варто звернути увагу на те, що активні методи навчання є одним з найбільш ефективних засобів залучення здобувачів освіти в навчально-пізнавальну діяльність.

Термінологічний тезаурус: активні форми навчання, спілкування, комунікація, соціально-психологічний вплив, акти спілкування, вербальні та невербальні засоби спілкування.

Питання для самоконтролю

1. Психологічні основи активних форм навчання.
2. Психологічні особливості взаємовідносин викладача та здобувача освіти.
3. Спілкування та соціально-психологічний вплив у ЗВО.
4. Етапи акта спілкування.
5. Зворотній зв'язок у спілкуванні.
6. Вербальні та невербальні засоби спілкування.

Завдання

Підготувати аргументоване есе за темою «Якими мають бути психологічні особливості взаємовідносин викладача та здобувача освіти у ЗВО».

Рекомендації до написання аргументованого есе:

Есе — це прозовий текст невеликого обсягу, у якому автор чи авторка виражає особисті думки, погляди, враження та міркування з проблемного питання.

Вимоги до аргументованого есе:

- обсяг – 1–2 сторінки тексту (120–200 слів);
- кожен абзац есе розкриває одну думку;

- есе не має містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора;
- есе відрізняється чіткою композиційною побудовою, має бути логічним за структурою.
- текст має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Аргументоване есе – це есе, у якому автор погоджується або не погоджується в проблемному питанні та пропонує підтвердження своєї думки.

Воно складається з:

1. Тема – проблемне питання, відповідь на яке автор чи авторка дає у тексті.
2. Теза – коротко й чітко сформульована основна думка есе, позиція автора чи авторки в проблемному питанні.

Аргументи – докази, підтвердження та переконання щодо проблемного питання.

Аргументів в есе має бути як мінімум два. Їх рекомендовано оформлювати чітко.

Кожен з аргументів потрібно починати з абзацу та зі слів «по-перше», «по-друге».

Висновок в есе — це підсумок сказаного, коротко зібрані разом теза та аргументи.

Рекомендована література

1. Кононенко О. І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості / Психологія та соціальна робота. Том 1(51) 2020. – С. 125–136.
2. Кононенко О. І., Гудімова А. Х., Курова А. В. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки. Серія “Психологія”*. Вип. 9 (27). 2023. С. 232–244. (Фахове видання. Серія «Психологія»).
3. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. А. Марцева. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
5. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
6. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.

7. Кулик І. В. Психологія вищої школи: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 63 с.
8. Стинська В., Ящишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
9. Якубовська С. С. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія вищої школи». Рівне: НУВГП, 2017. 90 с.
10. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98–116 (Web of Science).
11. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). Pp. 642–646. (Scopus).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМ З ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Методичні рекомендації здобувачам під час роботи на лекційних заняттях

Основу теоретичного навчання здобувачів становлять лекційні заняття. Вони дають систематизовані знання про найскладніші та актуальні проблеми педагогічного процесу та методики викладання у вищій школі тощо.

На лекційних заняттях особлива увага приділяється не тільки засвоєнню здобувачами досліджуваних питань, але і стимулюванню їх активної пізнавальної діяльності, творчого мислення, розвитку наукового світогляду, професійно-значущих властивостей і якостей. Лекції з навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» проводяться, як правило, як проблемні у формі діалогу (лекції-дискусії, з використанням інтерактивних технологій).

Задля полегшення сприйняття, розуміння та запам'ятовування матеріалу, що викладається, надаються додаткові пояснення із наведенням прикладів, висвітлюються наявні міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями психологічної науки: психологією особистості, загальною психологією, віковою психологією тощо.

Навчаючись на лекційних заняттях, здобувачі повинні уважно слухати викладача, рефлексувати разом із ним над проблемними питаннями, мислити, домагатися розуміння досліджуваного предмета, застосування знань на практиці задля вирішення навчально-професійних завдань у майбутній діяльності. Здобувачі повинні уважно та сумлінно конспектувати та нотувати почутий матеріал, вести та постійно оновлювати тезаурус.

У випадку нерозуміння будь-якої частини питання, що вивчається, варто поставити запитання викладачу в установленому порядку. В процесі роботи на лекційних заняттях необхідно синхронно фіксувати у власних конспектах схеми, таблиці та рисунки, які коментує та пояснює викладач. Лекційне заняття є змістовною, проблемною, діалоговою, цікавою та ефективною формою проведення навчального заняття, відрізняється новизною розгляду навчальних питань.

Здобувачам вищої освіти, що вивчають курс «Психологія вищої школи», рекомендується розширювати, поглиблювати, закріплювати засвоєні знання під час самостійної роботи, особливо при підготовці до семінарських занять, ознайомлюватися та конспектувати не тільки обов'язкову, але й додаткову літературу.

Опрацювання лекційного матеріалу

Лекції слугують тим підґрунтям та інструментом, що спрямовують здобувачів у найбільш раціональному напрямі щодо вивчення навчальної дисципліни та надають йому знання в обсязі, необхідному для подальшого поглибленого вивчення навчальної дисципліни, роз'яснюють найбільш складні поняття та положення навчальної дисципліни.

Плідна робота здобувачів на лекціях є запорукою подальшого успішного оволодіння тими необхідними знаннями, що сприятимуть формуванню необхідного рівня знань та навичок.

На початку лекції викладач оголошує тему лекції, мету, план її проведення та необхідну навчальну літературу і нормативно-правові джерела. Крім того, посилання на наукову і спеціальну літературу, а також нормативно-правові джерела здійснюються викладачем в ході проведення лекції.

Тому, під час лекції здобувачі уважно слухають викладача, аналізують отриману інформацію, а також конспектують найбільш важливі та необхідні моменти лекції, що надається. В кінці лекції здобувачі можуть задати викладачеві питання щодо роз'яснення незрозумілих положень прослуханої лекції.

У системі різних форм навчально-виховної роботи особливе місце належить лекції, де викладач надає основну інформацію, навчає розмірковувати, аналізувати, допомагає опанувати ключові знання, а також спрямовує самостійну роботу здобувача.

Зв'язок лекції і самостійної роботи здобувача розглядається в таких напрямках: лекція як головна початкова ланка, що визначає зміст і обсяг самостійної роботи здобувача; методичні прийоми читання лекцій, що активізують самостійну роботу здобувачів; самостійна робота, яка сприяє поглибленому засвоєнню теми на базі прослуханої лекції.

Перший етап самостійної роботи починається з процесу слухання і записування лекції. Правильно складений конспект лекції – найефективніший засіб стимулювання подальшої самостійної роботи здобувачів. Конспект – це короткий тезовий запис головних положень навчального матеріалу. Складання і вивчення конспекту – це перший етап самостійної роботи здобувача над вивченням теми чи розділу. Конспект допомагає в раціональній підготовці до семінарських занять, заліку, у визначенні напряму і обсягу подальшої роботи з літературними джерелами.

Під час підготовки до наступної лекції здобувач повинен опрацювати матеріал попередньої лекції з використанням підручників та інших джерел літератури. На лекціях висвітлюють тільки основні теоретичні положення та найбільш актуальні проблеми, тому деякі питання виносяться на самостійне опрацювання.

Критерії оцінки опорних конспектів:

- вміння здобувача стисло визначати та фіксувати ключові позиції, основні поняття та концепти, які викладаються;
- продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

Методичні рекомендації здобувачам під час роботи на семінарських заняттях

Головним завданням семінарських занять є поглиблення та закріплення теоретичних знань у здобувачів, формування і розвиток у них умінь і навичок застосування знань для успішного вирішення прикладних психологічних завдань.

Семінарське заняття проводиться відповідно до плану. У плані вказуються тема, час, завдання семінарського заняття, тема доповіді та реферативного повідомлення, обговорювані питання. Описуються сценарії психологічних

задач, тренінгів, ділових ігор, завдання для вирішення на занятті, список літератури, рекомендованої до семінарського заняття.

Підготовка здобувачів до заняття включає:

- завчасне ознайомлення з планом заняття;
- вивчення рекомендованої літератури і конспекту лекцій;
- підготовку повних і глибоких відповідей по кожному питанню, що виноситься для обговорення;
- підготовку доповіді, реферату, презентації за вказівкою викладача;
- завчасне рішення навчально-професійних завдань до заняття.

При проведенні семінарського заняття здобувачі не тільки відтворюють здобуті теоретичні знання, але й набувають і розвивають практичні вміння і навички, творче мислення, науковий світогляд, професійні уявлення і здібності.

Критерії оцінки семінарського завдання:

- самостійність та змістовність виконання завдання;
- ознайомлення з необхідною літературою;
- його відповідність поставленим цілям.

Методичні рекомендації здобувачам під час самостійної роботи

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Психологія вищої школи» є самостійна робота здобувачів з науковими першоджерелами з питань психології, теорії та практики проведення наукових досліджень в галузі психології. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від нормованих навчальних занять, тобто лекційних і семінарських занять (аудиторної роботи).

Основні види самостійної роботи, на які повинні звертати увагу здобувачі:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;

- підготовка до семінарських занять;
- підготовка до дискусій та інших пропонованих викладачем завдань;
- складання реферату та підготовка доповідей;
- написання творчих аргументованих есе;
- підготовка презентацій;
- виконання практичних завдань.

Підготовка до семінарських занять розпочинається з опрацювання лекційного матеріалу. Здобувач повинен самостійно ознайомитися з відповідним розділом робочої програми, підготувати відповіді на контрольні запитання, які подані в програмі у певній послідовності згідно з логікою засвоєння навчального матеріалу.

Семінарські заняття збагачують і закріплюють теоретичні знання здобувачів, розвиваючи їх творчу активність, допомагають у набутті практичних навичок роботи за предметом навчальної дисципліни.

У процесі підготовки до семінарських занять самостійна робота здобувачів є обов'язковою частиною навчальної роботи, без якої успішне і якісне засвоєння навчального матеріалу неможливе. Це свідчить про необхідність керування самостійною роботою здобувачів з боку викладача завдяки проведенню цілеспрямованих організаційних і контрольних заходів.

У разі, коли здобувач не може самостійно розібратися в якомусь питанні, він може отримати консультацію у викладача (згідно з графіком проведення консультацій викладача кафедри соціальної психології). Добре організовані консультації дозволяють спрямувати самостійну роботу в потрібному напрямі, зробити раціональною і підвищити її ефективність.

Раціональна організація самостійної роботи вимагає вмілого розподілу свого часу між аудиторною і позааудиторною роботою. Виконання завдань із самостійної роботи є обов'язковим для кожного здобувача.

Фінальною формою самостійної роботи є підготовка до заліку. Вона базується на систематичному вивченні лекційного матеріалу, питань, розглянутих на семінарських заняттях, а також проблемних питань, досліджених самостійно, й вмінні логічно викладати їх сутність та відповідати на запитання.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Карамушка Л. М., Іщук О. В. Психологія організаційної культури вищого навчального закладу (у контексті становлення професійної ідентичності студентів) : монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Іщук. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 276 с.
2. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. А. Марцева. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
3. Мешко О.І. Психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. для студентів закладів вищої освіти. Тернопіль : «Вектор», 2018. 196 с.
4. Мельничук Л.Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Львів: «Новий Світ – 2000», 2022. 266 с.
5. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. К., «Дакор», 2020. 178 с.
6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вузів. К.: ЦНЛ, 2017. 472 с.
7. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
8. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
9. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.

Додаткова

1. Кулик І.В. Психологія вищої школи: метод. рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 63 с.
2. Кононенко О.І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості/Психологія та соціальна робота. Том 1(51) 2020. – С. 125–136.
3. Кононенко О.І., Гудімова А.Х., Курова А.В. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки. Серія “Психологія”*. Вип. 9 (27). 2023. С. 232–244. (Фахове видання. Серія «Психологія»).
4. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Практикум: навч.-метод. посіб. для студентів закладів вищої освіти. Тернопіль : «Вектор», 2021. 92 с.

5. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
6. Стинська В., Ящишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
7. Якубовська С.С. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія вищої школи». Рівне: НУВГП, 2017. 90 с.
8. Kurova A. & all. Organizational and Economic Aspects of Improving the Process of Managing the Educational Activities of a Higher Education Institution in the Conditions of the Socio-Economic Development of the Country. *Review of Economics and Finance*, 2023, 21(1). Pp. 642–646. (Scopus).
9. Kononenko O., Popovych I., Kononenko A. & all. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista Inclusiones*. Vol. 7. Núm.3 2020. pp. 98–116 (Web of Science).

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
2. Науковий журнал «Психологія та соціальна робота» <http://lib.onu.edu.ua/psychologyya>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://nbuv.gov.ua>
4. Національна психологічна асоціація <https://www.npa-ua.org/>
5. Українська психологічна асоціація <https://www.upa.guru>
6. World Health Organization <https://www.who.int/home>
7. American Psychological Association (APA) <https://www.apa.org/>

Навчальне видання

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія

Електронне практичне видання

Укладачі:

Кононенко Оксана Іванівна

Курова Анастасія Володимирівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 07.05.2025. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.
Обсяг 1 МБ. Зам. № 2951.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
вул. Університетська, 12, м. Одеса, 65082, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua